

3'lü mükemmellik

Bir insanın yelken sporuna deliler gibi bağlı olmasının bir açıklaması olmalı. 30 senelik deneyimiyle açıkdeniz yarışçısı Orhan Gorbon, insan beyninin yelkendeki 3'lü mükemmelliğe nasıl bağlandığını kaleme aldı.

Yazı: Orhan Gorbon

Birçok insanın gönülden bağlı olduğu ve yine birçok insanın uzaktan da olsa sempatiyle baktığı yelken sporunun güzel yanları ve insana faydalarıyla ilgili farklı bakış açıları vardır. Bir insana "bu sporu neden bu kadar çok seviyorsunuz?" diye sorduğunuzda farklı cevaplar alırsınız. Ben de 30 senelik tecrübemin katkılarıyla bu konuya kendi bakış açımla cevap vermek istiyorum. Bir insanın yelken sporuna deliler

gibi bağlı olmasının bir açıklaması olmalı. İnsan beyni aslında her şeyi mükemmel bir şekilde yapmaktan keyif alır. Hayatta karşımıza çıkan birçok operasyonu en iyi şekilde sonuçlandırmak isteriz. Beyin bundan keyif almaya şartlanmıştır. Diğer yandan da bir yelkenli teknenin sunduğu imkânlar, işleyiş düzeni de mükemmelliğe davetiye çıkartmaktadır. Bu yüzden bu konuya "3'lü mükemmellik" gibi bir ana başlık

koymaya karar verdim. Bir ekip tarafından yönetilen bir yelkenli teknenin mükemmelleştirilmesi gereken, biri yatay, diğer ikisi dikey olmak üzere üç farklı alanı vardır: Yelkenler ve rüzgâr (dikey); salma, dümen ve deniz suyu (dikey); ekip ve ekip (yatay).

YELKENLER VE RÜZGÂR

Teknenin bir direği ve bu direğin taşıdığı iki yelkeni vardır. Ana yelken ve genoa denen bu yelkenler, günümüzde çok modern malzemelerden yapılıyor ve detaylı bir tasarım sürecinden geçiyor. Teknede kullanılmaya başladığı anda, bu başarılı malzemenin ve tasarımın yarattığı formu bulması ve maksimum sürati yaratması beklenir.

Ancak yelken basılır basılmaz mükemmel formuna kavuşması imkansızdır. Bu ekibin kararları ve hamleleriyle zamanla oluşur (ya da oluşmaz). Burada karşımıza çıkan yelken ve rüzgâr ilişkisidir.

Gerçek rüzgâr ve teknenin hareketiyle oluşan izafi rüzgârın, son derece iyi hazırlanmış kevlar/karbon malzemelerden oluşan yelkenlerimizin her iki tarafından da akması beklenir. İşte burada ilk 'mükemmelleşme'yle karşılaşırız. Şayet bu rüzgâr yelkenimizin her iki tarafından da mükemmel bir şekilde akarsa, o zaman yelken sporunun gizli mucizelerinden biri gerçekleşmiş olur. Bu mükemmellik seviyesini yakalamak bir yelkencinin rüyasıdır ve günlerce, saatlerce kıyılarda ya da

okyanuslarda her daim bu mükemmelliği yakalamak için çaba gösterir.

SALMA, DÜMEN VE DENİZ SUYU

Yukarıda, suyun yaklaşık 3-15 metre yukarısında, yelken kumaşlarıyla havanın mükemmelleşmesini sağlamaya çalışırken, bir yandan da suyun altında ikinci mükemmelleşme için bir ilişki daha vardır. Teknenin içinde bulunduğu su, salmayı ve dümeni kapsar ve tekne hareketsizse öylece durur. Ancak tekne hareket etmeye başladığında orada da bir akım başlar. Suyun içinde dikey bir şekilde duran bu iki cisim genelde kurşun gibi ağır malzemelerden ya da karbon/kevlar/pvc gibi modern malzemelerden yapılmıştır. Bu cisimlere kayganlığı sağlaması için muhtelif boyalar sürülür. Tekne yelkenlerindeki rüzgârla ilerlerken, su bu boyayla kaplı dikey satırların üzerinden sürüne sürüne akar. Bu satırlarla suyun uyumu mükemmel olabilir ve olmalıdır. Ancak teknenin (aslında ekibin) her hareketi bu akışın mükemmelliğini bozabilir.

Buraya kadarki açıklamalar zaten yelkenli teknelerin nasıl hareket ettiklerine dair bilimsel, fiziksel analizlerden çok da farklı değildir.

Ancak yazının başında yatay satır üzerinde diye belirttiğimiz üçüncü mükemmelleşme biraz daha farklıdır. Çünkü bu mükemmelleşme su/salma veya hava/yelken gibi malzemelerden ziyade insan ilişkileri, düşünceleri, motivasyonları, algıları, kararları ve teknenin işleyişine dair müdahalelerini içerir. Ve bu üçüncü mükemmelleşme, tekne ekibinin üzerinde oturduğu yatay satıhta (güverte) olmalıdır. Biz buna 'ekip ve ekip' mükemmelleşmesi diyoruz.

EKIP VE EKİP

Teknedeki (örnek olarak) altı kişinin birbirleriyle uyumu sayesinde, dikey satırlarda oluşması beklenen 'mükemmelleşmeyi' yaratmaları sonra da korumaları beklenir. Ekip ve ekip uyumu aslında çok zordur ve bu sağlanmadan diğer mükemmelleşmeler sağlanamaz.

Mükemmelleşme çalışmaları daha tekne hareket etmeden başlar. Yelkenlerin durumu, salma ve dümenin satırlarının temizliği, ekibin

konantrasyonu önemlidir. Yelkenler basıldıktan sonra da yelkenin formunun kontrol edilmesi, gerekli ayarlamaların yapılması, ekibin rüzgârı ve tekneyi hissetmesi ve bunun gibi daha birçok hamle önce rüzgâr/yelken uyumu olmak üzere bütün ilişkileri etkiler. Buradaki uyumu sağlayan ya da bozan onlarca operasyonel hamleyi bu yazıda saymayacağız. Ama haliyle ekibin kararları, mükemmelleşmeye giden yolun uzunluğunu belirler. Aslında birçok tekne, ekiplerin mükemmelleşmeyi sağlayamaması (ya da sağlamaması) yüzünden hem havada hem de suyun içinde mükemmelleşme olmaksızın hareket eder ve bu şekilde seyirlerini tamamlar.

Dünyada yelken sporuna tarif edilemez bir aşkla ve heyecanla bağlı binlerce yelkensever var. Onlar 10 yaşından 90 yaşına kadar heveslerini bir an bile yitirmeden yelken yapmakta ve yarışmaktadır. Onları bu spora bu kadar bağlayan konu işte bu üçlü mükemmelleşmedir. Denizin üzerinde birbirleriyle dayanışma içinde yelken yapan insanlar, aslında 'ekip ve ekip' mükemmelleşmesini sağlayıp ondan sonra da diğer iki mükemmelleşmeyi sağladıkları için başarılı olurlar. İşte bu aşamadan sonra sporcular dayanılmaz bir keyifle teknelerine bağlanırlar. Şayet bir teknede üçlü mükemmelleşme yakalandıysa, rüzgâr yelkenlerin etrafından büyük bir huzurla akıyorsa, tekne

ileriye doğru giderken dikey satırlar suyun etrafında uyum içinde akıyorsa, bu yazının ana karakterleri olan sporcular da üçlü mükemmelleşmeyi yakalamış olmanın keyfiyle hem rüzgârı hem denizi hem birbirlerini hem de kendilerini karada hiç rastlanmayacak bir şekilde severler. Bizler bu yüzden yelkene büyük bir sevgiyle bağlıyız, sizleri de bekleriz.

İnsan beyni her şeyi mükemmel bir şekilde yapmaya kodlanmıştır. Bu yüzden yelkendeki 3'lü mükemmellik sporucuyu kendine bağlar.

